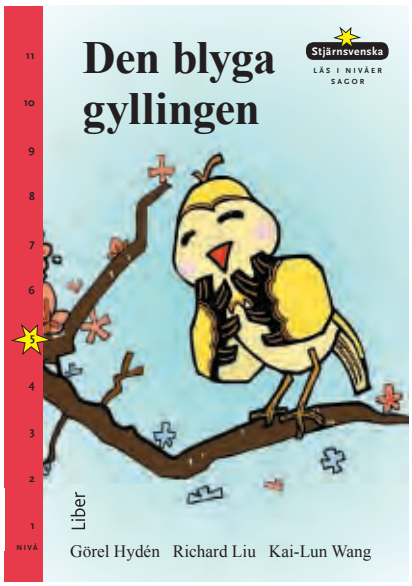

Stjärnsvenska Sagor nivå 5

De här sagornas texter och illustrationer är noga utvalda för att återspegla den tradition och kultur som berättelsen är hämtad från. Därför passar den här provlektionen extra bra inför FN-dagen.

PROVLEKTION: Sagor från olika länder.

Lektionen passar för åk 3 - åk 6, beroende på hur du som lärare lägger upp den.

Syfte

Syftet med provlektionen är att stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva samt att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära.

Provlektionen siktar mot kunskapskravet läsa åk 3:

Eleven kan läsa bekanta och elevnära texter med flyt genom att använda lässtrategier på ett i huvudsak fungerande sätt. Genom att kommentera och återge några för eleven viktiga delar av innehållet på ett enkelt sätt visar eleven grundläggande läsförståelse. Dessutom kan eleven föra enkla resonemang om tydligt framträdande budskap i texterna och relatera detta till egna erfarenheter.

Provlektionen siktar mot kunskapskrav i slutet av åk 6

Eleven kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter för barn och ungdomar med flyt genom att använda lässtrategier på ett i huvudsak fungerande sätt. Genom att göra enkla, kronologiska sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med viss koppling till sammanhanget visar eleven grundläggande läsförståelse. Dessutom kan eleven, utifrån egna erfarenheter, tolka och föra enkla och till viss del underbyggda resonemang om tydligt framträdande budskap i olika verk samt på ett enkelt sätt beskriva sin upplevelse av läsningen.

Lektionen består av:

- Texter, bilder och frågor till *Den blyga gyllingen*, *Därför har giraffen så lång hals* och *Så skapades hackspetten*, Stjärnsvenska Läs i nivåer 5, Sagor.
- Kopieringsunderlag med textrutor Först, Sedan, Sedan, Till sist

Så här arbetar du med provlektionen:

1. Dela in eleverna i fyra läsgrupper med ca 3 - 4 elever i varje grupp
2. Berätta att ni ska läsa olika sagor från olika länder.
3. Introducera genren fabel.
   – En kort berättelse som vill lära ut något.
   – Figurerna är djur med mänskliga egenskaper.
4. Titta tillsammans på omslagen till *Den blyga gyllingen*, *Därför har giraffen så lång hals* och *Så skapades hackspetten*. Läs titlarna högt.
   – Vad tror ni att berättelserna handlar om?
5. Berätta vilka länder de olika sagorna kommer från (Kina, Zimbabwe och Rumänien)
   (Vad vet eleverna om de olika länderna)
6. Eleverna läser sagorna i sina läsgrupper alternativt läraren läser högt.
7. Eleverna sammanfattar texten tillsammans. Vad hände först, sedan och sist? Ta hjälp av kopieringsunderlaget (räcker inte skrivraderna till så låt eleverna skriva vidare på papper.) Alternativt skriv ut/ner varje textsida, klipp ut och låt eleverna lägga dem i ordning.
8. Eleverna ska sedan diskutera i sina grupper vad sagan ville förmedla. Vad ville berättelsen lära ut?
9. Redovisa för varandra - likheter- skillnader?

Tips för fortsatt arbete!

Låt eleverna arbeta med frågorna, *Till läraren/föräldern*, som finns efter varje saga i grupp. Välj ut några av frågorna och ha en gruppdiskussion.

Underlaget till den här provlektionen delas med fördel upp på flera lektioner.

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Den blyga gyllingen

En saga från Kina

Återberättad av Görel Hydén • Richard Liu
Illustrationer av Kai-Lun Wang

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Gyllingen var en liten gul och svart fågel. Hon skulle sjunga på en konsert i skogen för första gången, men hon var väldigt blyg.

– Flyg och träffa den kloka näktergalen, sa gyllingens mamma.

Och gyllingen flög iväg.

2

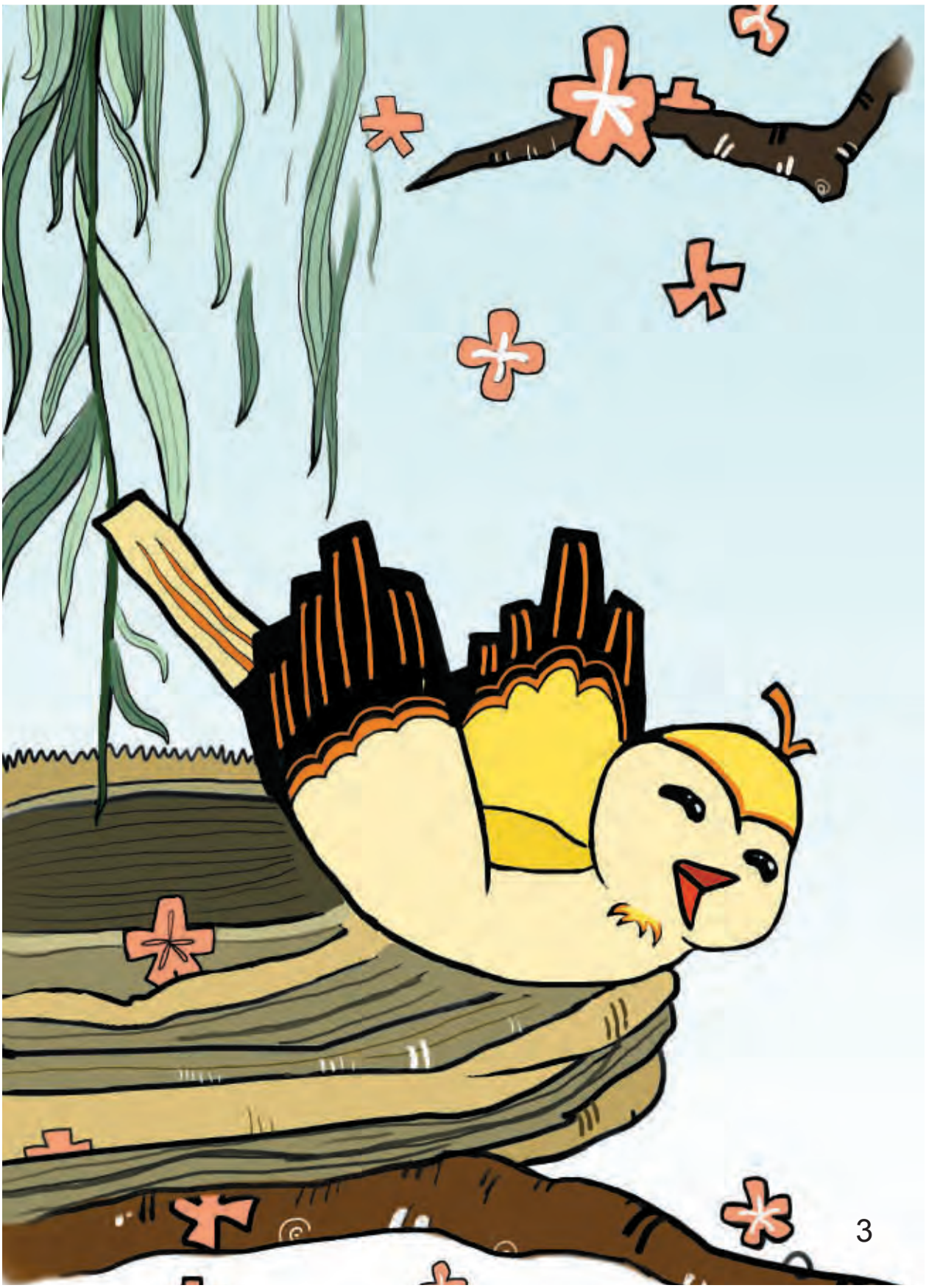
3

– Kloka gamla näktergal! Jag vill vara med på konserten i skogen, men jag är så blyg. Kan du hjälpa mig? viskade gyllingen.

– Sjung lite för mig, svarade näktergalen, så kan jag kanske hjälpa dig.

Gyllingen försökte sjunga men blev så blyg att hon slutade tvärt.

– Jag tror jag vet vilket problem du har. Flyg till skatan. Hon kan säkert hjälpa dig.

Gyllingen tackade för rådet och flög iväg.

Liber GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

– Skata, kan du hjälpa mig så att jag vågar vara med på konserten i skogen? frågade gyllingen.

– Sjung lite för mig så får vi se, sa skatan.

Gyllingen blev blyg igen och hennes sång lät mest som en viskning.

– Aha, sa skatan. Du tar inte i tillräckligt. Du borde träffa kråkan. Han borde kunna hjälpa dig.

Så gyllingen tackade och flög till kråkan.

Liber GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

– Kråka, kan du hjälpa mig att bli modigare? Jag vill sjunga på skogens konsert.

– Sjung lite för mig, sa kråkan, så ska jag fundera på om jag kan hjälpa dig.

Gyllingen försökte sjunga men hon blev blyg och sjöng alldeles för långsamt.

– Du sjunger lite för långsamt, sa kråkan. Jag tror att du borde träffa svalan. Hon sjunger snabbt, så hon kan säkert hjälpa dig.

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE
Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB
Får kopieras

9

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

– Snälla svala, kan du hjälpa mig? Jag vill kunna sjunga på skogens konsert, förklarade gyllingen.

– Jodå! Sjung lite för mig! sa svalan.

Gyllingen försökte sjunga men hon blev blyg igen och sången lät mest som ett brummande.

– Du sjunger för tyst! sa svalan. Du borde träffa den gamla, kloka näktergalen.

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Så gyllingen flög tillbaka till näktergalen. Nu var hon besviken.

– Kloka, gamla näktergal, sa hon med gråten i halsen. Jag har sjungit för skatan och kråkan och svalan, men nu har de skickat mig tillbaka till dig.

– Varför det, tror du? frågade näktergalen.

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

– För att jag ska visa vad de har lärt mig, gissade gyllingen.

– Bra, svarade näktergalen. Sätt igång!

Gyllingen bestämde sig för att använda allt det hon lärt sig hos skatan, kråkan och svalan. Nu blev sången hög och klar.

– Oj, vilken vacker sång! sa näktergalen. Nu behöver du inte vara blyg längre. Nu vet du att du kan sjunga!

Liber GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

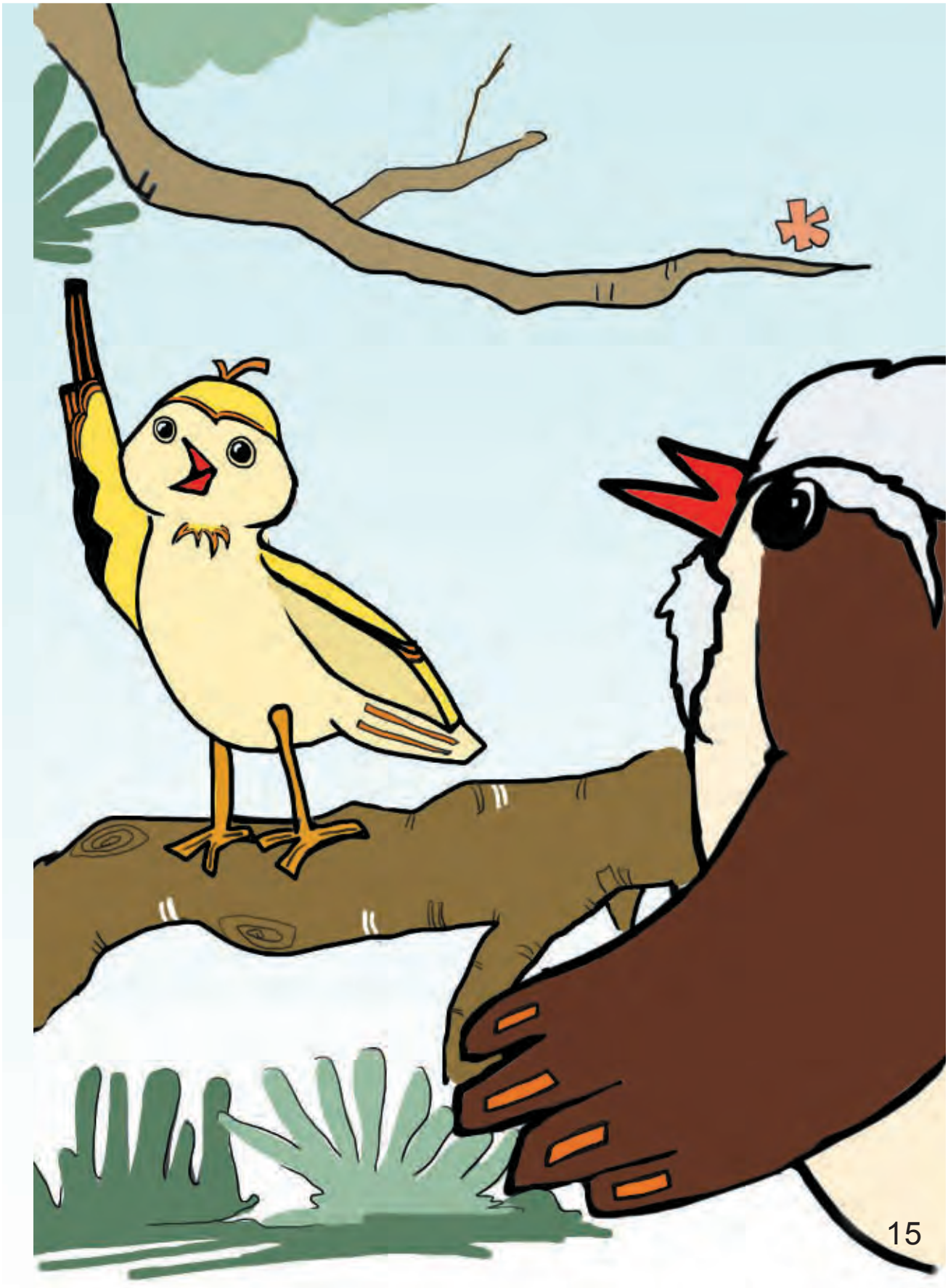

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Så gyllingen sjöng på skogens konsert. Alla tyckte att hennes sång var fantastisk!

16

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Till läraren/föräldern

Nedanstående frågor anknyter till sagans tema: att nå sitt mål och att lära av andra.

Samtala om frågorna efter läsningen av boken. Färgen vid varje fråga markerar typen av fråga:

- Frågans svar står i texten.
- Frågans svar står "mellan raderna" i texten.
- Frågans svar står inte i texten. Eleven reflekterar kritiskt och kreativt över sagan.

- Vad är en gylling?
- Vilket är det stora problemet för den lilla gyllingen i den här sagan?
- Varför var det viktigt för gyllingen att lösa det problemet?
- Löste sig problemet, eller inte?
- Varför skickade varje fågel gyllingen vidare till en annan fågel, tror du?
- Varför kände sig den lilla gyllingen besviken när hon kom tillbaka till näktergalen, tror du?
- Hur hjälpte de andra fåglarna gyllingen att bli modigare, tycker du?
- Varför kände gyllingen sig modig till slut, tror du?
- Varför kände gyllingen sig blyg i början, tror du?
- Varför var det så viktigt för gyllingen att få sjunga på konserten, tror du?
- Vad kan man lära sig av den här sagan, tycker du?

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Därför har giraffen så lång hals

En förklaringssaga från Zimbabwe

Återberättad av Görel Hydén • Yvonne Winer
Illustrerad av Marsha Wajer

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

En gång för länge sedan hade giraffen korta ben och en kort hals. Den var bara litet högre än sin vän noshörningen.

Ett år kom det inget regn. Alla djur var hungriga och törstiga.

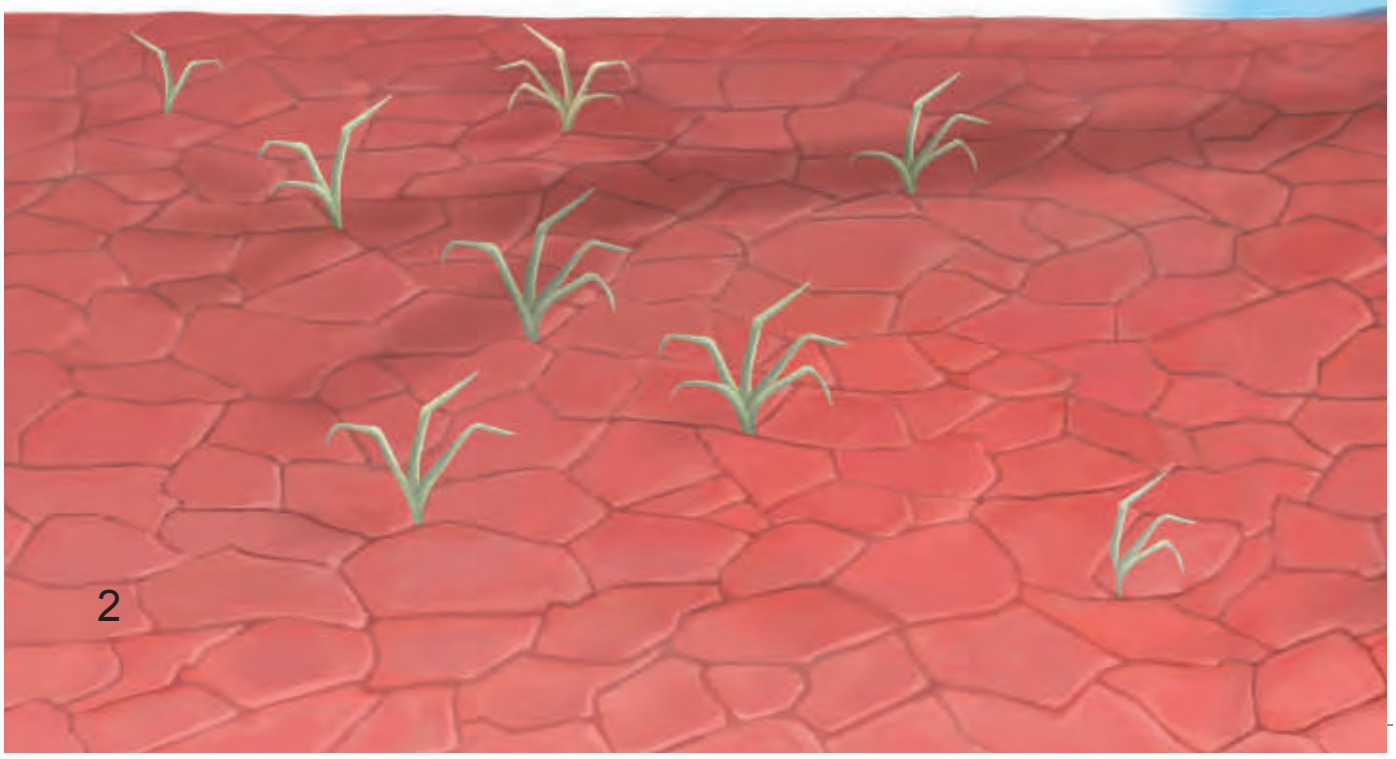

2

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

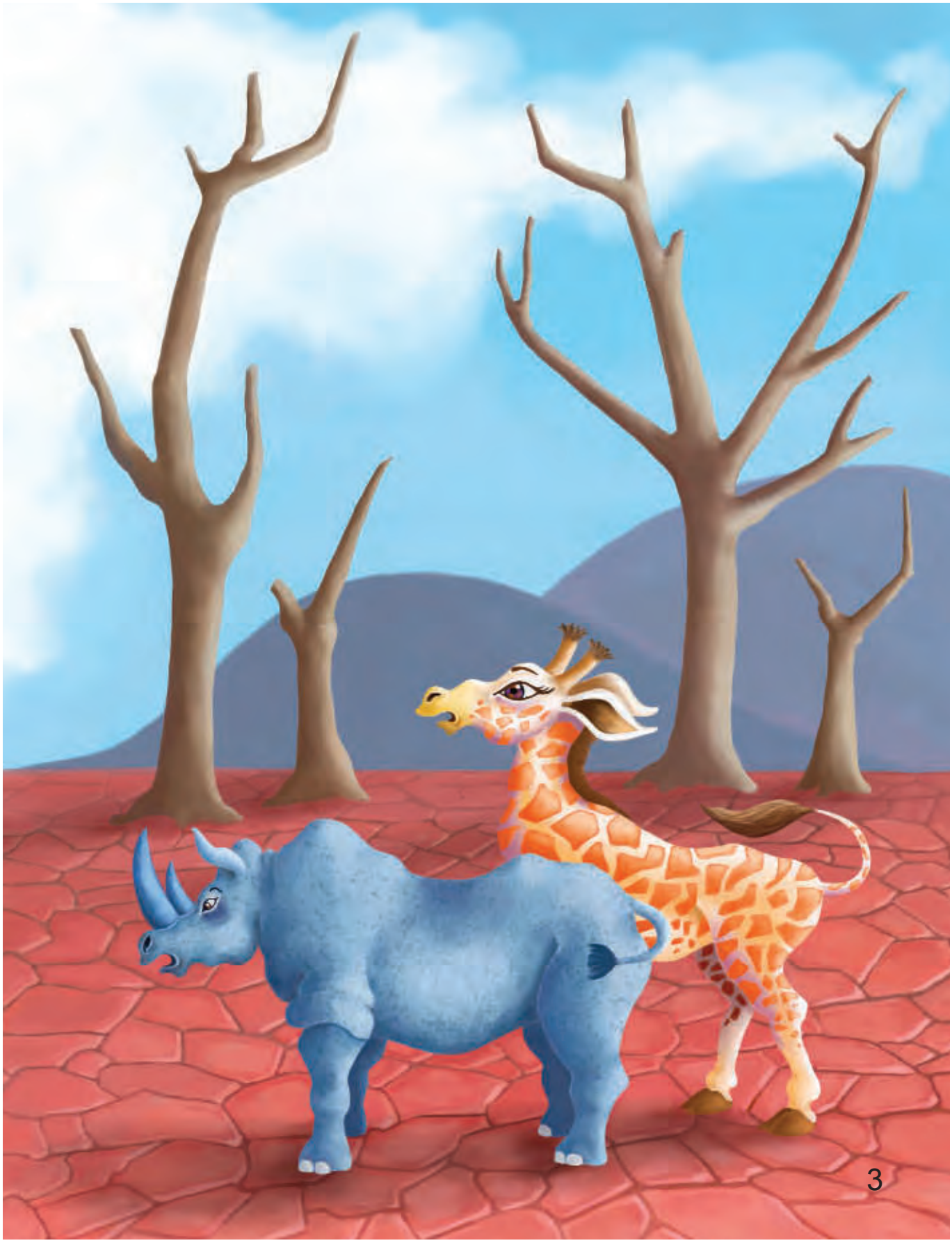

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Giraffen och noshörningen vandrade långt bort och letade efter mat, men de hittade ingen.

Giraffen tittade uppåt och såg fina gröna blad högt uppe i träden.

– Jag önskar vi kunde få smaka på de där saftiga, gröna bladen, sa han. Men de sitter för högt för oss.

– Låt oss fråga den vise gamle mannen, föreslog noshörningen. Han är snäll och klok och kan kanske hjälpa oss.

4

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Giraffen och noshörningen måste gå flera dagar till den vise gamle mannen. Till slut fann de honom i hans lilla stuga.

– Vise gamle man, sa giraffen. Både jag och noshörningen vill bli större. Vi vill kunna äta de saftiga gröna bladen högt uppe i träden. Kan du hjälpa oss?

– Javisst, sa den vise gamle mannen. Jag ska hämta några speciella örter. Kom tillbaka imorgon!

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE
Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB
Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Tidigt nästa morgon väckte giraffen noshörningen, som muttrade något och somnade om. Så giraffen gick ensam.

Den vise gamle mannen gav giraffen två knippen med örter.

– Du och din vän måste äta var sitt knippe, sa han. Då blir ni stora båda två.

Giraffen åt några örter och väntade på noshörningen, men han kom inte. Giraffen åt mera örter. Till sist hade han ätit upp hela knippet.

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Ingen noshörning syntes till, så giraffen åt upp nästa knippe örter också.

Så började han känna sig konstig. Benen började växa och bli längre och längre. Giraffen kände sig väldigt vinglig.

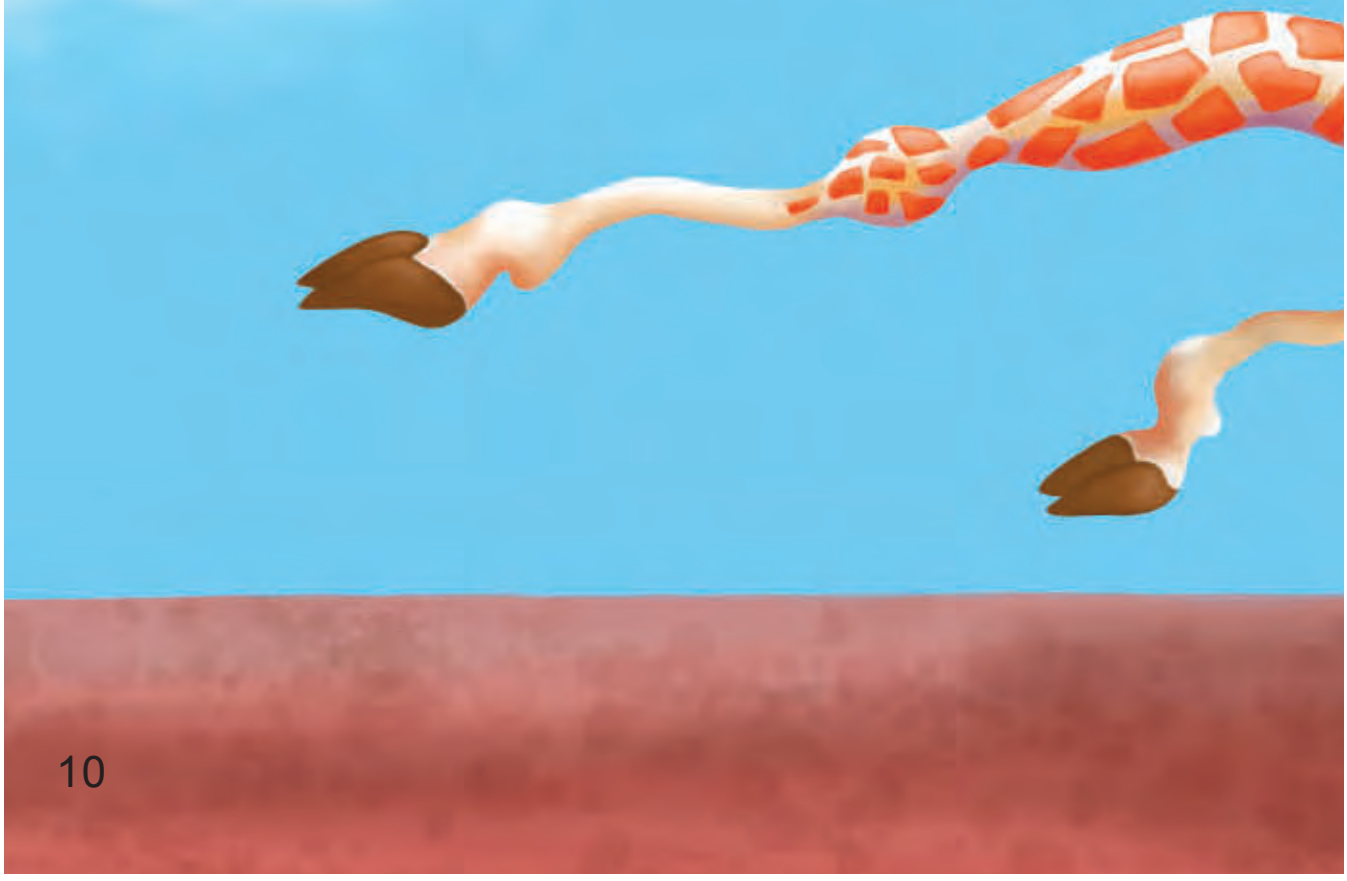

10

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Så började halsen växa och bli längre och längre. Han kände sig alldeles yr.

Snart var han mycket lång, och glad eftersom det fanns massor med härliga saftiga gröna blad runt omkring honom.

Mums, så gott!

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB

Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

När han tittade ner kunde han se många andra djur.

Och han kunde se hur noshörningen jagade den vise gamle mannen över bergen.

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB

Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Till läraren/föräldern

Nedanstående frågor anknyter till sagans tema: att få sin önskan uppfylld och att ta konsekvenser.

Samtala om frågorna efter läsningen av boken. Färgen vid varje fråga markerar typen av fråga:

- Frågans svar står i texten.
- Frågans svar står "mellan raderna" i texten.
- Frågans svar står inte i texten. Eleven reflekterar kritiskt och kreativt över sagan.

- Varför ville giraffen och noshörningen bli större?
- Vem skulle hjälpa dem med det, hoppades de?
- Vad skulle hjälpa djuren att bli större?
- Vilket av djuren fick sin önskan uppfylld?
- Vilka två saker vill den här sagan förklara för dig?
- Varför blev inte noshörningen lika stor som giraffen?
- Vad åt giraffen innan den hade långa ben och lång hals, tror du?
- Varför blev giraffen yr, tror du?
- Vems fel var det att noshörningen inte fick några örter: noshörningens, giraffens eller den vise mannens?
- Vad tror du att giraffen tänkte när noshörningen jagade den vise mannen?
- Tror du att den vise mannen visste att noshörningen inte hade ätit av örterna?

Så skapades hackspetten

En förklaringssaga från Rumänien

Återberättad av Görel Hydén • Josephine Croser
Illustrerad av Deborah Baldassi

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Det var en gång en gammal kvinna som la sig i allting.

– Hon lägger alltid näsan i blöt, sa man. Hon skvallrar och hittar på saker.

2

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

3

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Hemma hos Eva nosade hon i grytan innan Eva hunnit lägga i köttet.

– Evas köttsoppa är bara hett vatten, berättade hon för alla.

Hemma hos Leo såg hon en korg med trasiga kläder som han inte hunnit laga.

– Leos kläder är fulla med hål, fick alla veta.

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB

Får kopieras

5

I det stora hus där många barn bodde snokade hon under sängarna.

– Barnen har inga leksaker, sa hon till alla.

Barnen *hade* leksaker, men inte under sängarna ...

6

7

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

En dag mötte den gamla kvinnan en svartklädd man ute i skogen.

– Det var just dig jag ville träffa, sa mannen.

Han räckte fram en stor säck, hopknuten med ett snöre.

– Förvara den här säcken åt mig är du snäll, sa han. Ta hem den, men bry dig inte om vad den innehåller. Lägg inte näsan i blöt! Om du gör det får du bara problem.

Liber GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Den gamla kvinnan nappade åt sig säcken och började gå hem.

– Inga problem, ropade hon. Jag ska inte titta.

Men efter en stund satte hon sig ned i gräset. Hon petade på säcken, luktade på den, skakade den, lyssnade på den.

Kanske är det silver i den, tänkte hon. Eller guld! Eller diamanter! Eller ...

Hon kunde inte vänta, utan pillade på knuten tills den gick upp.

Liber GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

11

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Ut ur säcken vällde en armé av småkryp – tvestjärtar, myror, skalbaggar, löss, maskar och getingar. Sedan kom fjärilar, tusenfotingar, larver, gräshoppor och hemska håriga spindlar.

Kvinnan försökte samla ihop dem men de sprang snabbt ut i gräset eller uppför träden.

Liber GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Plötsligt dök han upp, mannen i svart.

– Nu har du lagt näsan i blöt en gång för mycket, sa han. Nu måste du fånga allt som du släppt lös. Men jag måste ändra lite på dig först.

Och vips ändrades kvinnans kropp. Hennes fötter blev fågelklor, armarna blev vingar och ögonen blev små. Hennes näsa förvandlades till en lång, vass näbb.

Hon blev en hackspett!

Liber GRÄNSLÖST LÄRANDE

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

15

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Än i dag kan du se henne när hon jagar sina småkryp.

Och nu vet du det: Så skapades hackspetten!

16

Till läraren/föräldern

Nedanstående frågor anknyter till sagans tema: att skvallra och ljuga, att ta konsekvenser.

Samtala om frågorna efter läsningen av boken. Färgen vid varje fråga markerar typen av fråga:

- Frågans svar står i texten.
- Frågans svar står "mellan raderna" i texten.
- Frågans svar står inte i texten. Eleven reflekterar kritiskt och kreativt över sagan.

- Vad tyckte folk var problemet med den gamla kvinnan?
- Vad var några saker som hon ljög om?
- Vad fick kvinnan av mannen i svart?
- Vad fanns det inuti säcken?
- Tror du att den svartklädde mannen visste att kvinnan skulle öppna säcken?
- Varför brydde sig kvinnan inte om mannens varning, tror du?
- Vilken slags djur fanns i säcken?
- På vilka sätt är fågeln på sidan 16 lik den gamla kvinnan?
- Fick den gamla kvinnan ett rättvist straff tycker du? Varför/varför inte?
- Vad vill sagan förklara för dig?
- Vad kan man lära sig av sagan, tycker du?

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras

Först	Sedan
Sedan	Till sist

Stjärnsvenska Sagor nivå 5 (47-11091-9) © Författarna och Liber AB Får kopieras